Anul I Nr. 8. Prețul 25 Pf. Balta — Duminică 25 Octombrie 1942.

CUVÂNTUL ROMÂNESC

Director: VALERIU OLANIUC.
Șef-Redactor: N. SAFTOIU.

GUVERNAMÎNTUL CIVIL AL TRANSNISTRIEI—DIRECȚIUNEA PROPAGANDEI
Gazetă de luptă și afirmare națională

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
CENTRUL DE PROPAGANDĂ—BALTA
Secretar de Redacție: SERGIU GRIGORESCU

Propaganda națională în Transnistria

Propaganda Națională în Transnistria romînească, devine, pe zi ce trece, o problemă de cea mai mare actualitate.

Cele cîteva sute de mii de moldoveni, de romîni, treziți la o viață nouă, vreau lumină, vreau credință, doresc să ne cunoască, vreau să ne iubească. Cu frunțile descrețite, cu sufletele înaripate de chemări luminoase, ne cer hrană sufletească, pentru a uita amarul cumplitelor vremuri trăite sub teroarea bolșevică.

Și odată cu ei au început să ne facă aceleași rugăminți, numeroși ucrainieni și ruși, disciplinați de civilizația și atitudinea noastră și încrezători în viața nouă, pe care le-a deschis-o vitejia și jertfa sfinților ostași romîni și germani.

Trebue să canalizăm, să popularizăm cultura, istoria noastră, figurile de legendă ale trăiniciei romînești, prin toate mijloacele: muzică, poezie, cărți, conferințe, ziare, reviste,—organizînd cămine culturale, șezători și manifestații cu caracter național.

Așa înțelegem și așa ne străduim să facem propagandă națională.

Și dacă pînă acum se văd multe rezultate frumoase, se datorește în primul rînd **Ministerului Propagandei Naționale**, care a dat semnalul acestei lupte, acestei datorii, punîndu-ne la dispozițiune mari cantități de material de luminare, cunoașterea rominismului, de întărirea credinței în Dumnezeu și în veșnicia Neamului Romînesc.

Ministerul Propagandei Naționale este pe linia marilor înfăptuiri de trăinicie romînească. Și cum ar putea să fie altfel, cînd în fruntea lui se găsește însuși primul ministru al Țării, **d. Prof. Mihai Antonescu**, chezășie luminoasă a faptelor de strălucită mîndrie națională.

In Transnistria, mîinile se întind după lumină, sufletele ne caută, inimile ne vorbesc, iar noi le dăruim, din grija Ministerului Propagandei Naționale, din puterea și munca noastră, tot ce poate să le fie mai de folos lor și Neamului Romînesc.

Valeriu Olaniuc.

Infanterie și motorizate romînești la atac.

Sfințirea bisericii din satul de moldoveni Pîrlita

Luni, 26 Octombrie (Sf. Dumitru) are loc Sfințirea bisericii din satul moldovenesc Pîrlita jud. Balta.

După mari strădanii, cărora s'au alăturat deopotrivă d. col. V. Nica, Prefectul județului și președinte de onoare al Comitetului de construcție. S. S. Pr. I. Mihăilescu—parohul comunei Pîrlita—președinte activ al comitetului de construcție și moldovenii din această comună, s'a ajuns astăzi la terminarea lucrărilor de reclădire.

Biserica satului de moldoveni—Pîrlita—își înalță iarăși turlele credinții biruitoare, spre seninătatea dătătoare de nădejdi, a Cerului.

PE MARGINEA EXPOZIȚIEI DELA BUCUREȘTI

S'a deschis, la București, expoziția care reprezintă un an de realizări romînești, în toate domeniile vieții provinciei noastre cuprinsă între Nistru și Bug.

Așa precum bine spunea d. prof. Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului, „expoziția aceasta este o faptă constructivă de civilizație pentru apărarea instituțiilor fundamentale ale Continentului și ale neamului nostru"

Dacă acum un an armatele noastre au cucerit cu mari sacrificii aceste meleaguri, în decursul acestui an, deși țara întreagă trebuia să suporte mai departe greutățile unui război lung și deci sacrificiile impuse erau mari — totuși, nimic n'a fost precupețit pentru ca populația Transnistriei, această populație care timp de 25 de ani suportase lipsurile și împilările unui regim de teroare, să poată cunoaște civilizația noastră, grija pe care o avem pentru tot ceea ce fusese distrus și pîngărit de bolșevici.

Noi n'am urmărit numai prăbușirea unei armate care putea să fie supărătoare pentru Europa și pentru lumea întreagă. Din ruine și din bordee s'au ridicat clădiri albe, curate, cum întîlnești dealungul tuturor plaiurilor romînești. Pămîntul acesta care nu s'ar fi putut lucra cu cele două sute de tractoare existente la ocuparea provinciei de către armatele noastre, iar populația ar fi fost sortită înfometării, dacă prin strădania administrației romînești nu s'ar fi pus în stare de funcționare alte peste 4000 de tractoare, a putut da rod bogat și îndestulător.

Bisericile puține, care mai existau și care fuseseră transformate de bolșevici în hambare sau în cooperative de consum și altele noui care s'au ridicat în decursul acestui an, sunt vii mărturii ale grijei pe care administrația noastră a știut s'o poarte acestor suflete oropsite. Pe drept cuvînt se poate spune că astăzi Transnistria este țara în care se sfințește în fiecare Duminică un nou lăcaș de închinăciune.

Școlile, ruinate în cea mai mare parte sau în stare de nefuncționare, au fost reparate și înzestrate cu materialele necesare unei bune funcționări. La aceste școli n'am avut în vedere numai elementul moldovean ci și ucrainenii care locuesc pe acest teritoriu. Așa cum arătam și o altă dată într'o statistică fragmentară, s'a sporit cu mult numărul școlilor existente și s'au adus dascăli romîni, pentru toată această populație.

Nici industria nu a fost dată uitării. Numeroase fabrici lucrează astăzi acolo unde bolșevicii nu lăsaseră decît vîlvătăile unui foc năprasnic sau rămășițele unui motor.

Iarăși, nu s'ar putea insista suficient asupra faptului de esențială importanță a asistenții sociale. Copii aceștia vagabonzi, murdari, predispuși la tuberculoză și la o viciere pretimpurie sunt acum îngrijiți în cămine și dispensare amenajate după posibilitățile prezentului.

Ce a trebuit sau prin ce miraj s'a putut schimba fața Transnistriei de acum un an?

O mărturisește astfel d. prof. Gh. Alexianu, constructorul Transnistriei noui, omul al cărui ochi a vegheat cu grijă asupra întregului angrenaj, a acestei uriașe aparaturi:

„A fost avînt, un entuziasm, o pasiune pentru noua sarcină, vrednică de cei care și-au jertfit viața pentru Patrie și însuflețit de mărețul exemplu pe care ni l-a dat d. Mareșal și de încurajarea și încrederea de fiecare clipă ce ne-ați arătat, Domnule Prim-Ministru".

Și iată cum din zelul fără margini, pe care l-au depus zi de zi, atît Guvernatorul Transnistriei cît și colaboratorii săi s'a ajuns la măreața înfăptuire de astăzi.

Ea este recunoștința noastră față de Rege, față de Mareșalul care a comandat iureșul flăcăilor noștri, față de Eroii care s'au jertfit pe aceste meleaguri.

N. Săftoiu

Mă îndrept spre inimile voastre și vă cer iubirea pentru Țară; mă adresez cugetelor voastre și vă cer încrederea în Neam; mă adresez puterilor voastre și vă cer să le dați Patriei, muncii noastre comune.

Funcționarii Statului să înțeleagă că pe ei se reazimă totul. Să-și merite răspunderea.

Cinstea, legalitatea, dreptatea și munca să le îndrumeze acțiunea. O cer tuturor.

Mareșal ION ANTONESCU.

Se aprind făcliile credinței

Au venit pentru credință timpuri care întrec faima vremurilor voevodale, cînd Domnitorii romîni ridicau biserici și mînăstiri în semn de mulțumire harului dumnezesc ce le-a călăuzit pașii spre victorie.

Ne-o spun turlele bisericilor reînălțate pe planurile lui Duca Vodă, ne-o șoptesc dangătele clopotelor din zile de sărbătoare, icoanele din case și troițele dela răscruci de drumuri.

Misionarii bisericii noastre, alături de ostașii Mareșalului și de osîrduitorii Guvernatorului Transnistriei, durează pentru veacuri catapetesmele credinții și oile Domnului se îndreaptă însetate spre adăpătoarea sufletelor.

Peste cîteva zile se sfințește biserica din com. Pîrlita, lăcaș ridicat pe ruinele nelegiuirilor bolșevice de către moldovenii de aici, cu ajutorul d-lui col. V. Nica - prefectul județului Balta și pr. I. Mihăilescu - parohul comunei.

Satul Pîrlita, în care a funcționat sub bolșevici singura școala romînească din jud. Balta, și-a clădit astăzi casă de rugăciune, măreață înfăptuire pornită din necesitatea închinării.

Dar peste tot, în Transnistria, se ridică zidiri noui spre ceruri, bisericile se înmulțesc, credincioșii aleargă la închinare cu înfrigurarea slobozirii din restricțiile comuniste.

...Pe pămîntul romînesc dintre Nistru și Bug se aprind făcliile credinții izbăvitoare și înfloritoare de nădejdi vestind lumii învierea Neamului nostru...

Sergiu Grigorescu

CUGET ROMANESC

Clasici romîni

VASILE ALECSANDRI

V. Alecsandri, fiul vornicului Vasile Alecsandri, s'a născut la Bacău, în 1819. Primele cunoştinţe le primeşte, impreună cu M. Kogălniceanu, de la părintele Gherman Vida, un maramureşan cunoscător al limbii franceze şi admirator al lui Şincai. Trece apoi la un pensionat francez din Iaşi, unde invaţă, tot ca coleg al viitorului mare istoric, cu care se împrietenise. In urmă, pleacă la Paris (1834) şi încearcă să studieze medicina şi dreptul, care însă nu-l mulţumesc. In schimb, se simte puternic atras spre literatură, care-l pasionează într'atita, incit citeşte în-întregime pe Chateaubriand, Lamartine, V. Hugo. La întoarcere în ţară, el trece prin Italia, de unde vine cu impresii, pe care le găsim in *Buchetiera din Florenţa*, o sentimentală povestire romantică, publicată în „Dacia literară“.

In Moldova, el ocupă citeva funcţiuni, se apropie de M. Kogălniceanu şi de G. Negruzzi şi ia, împreună cu ei, conducerea teatrului din Iaşi, pentru care incepe să scrie comedii, consacrindu-se unei rodnice activităţi dramatice.

Prin Al. Russo, el vine in contact cu poezia noastră poporană, a cărei înriurire asupra lui se vădeşte indată, în coloanele „Propăşirii“ (1844), în care publică descrierea călătoriei, sub titlul de: *O preumblare în munţi* şi poezii inspirate din doinele, din credinţele şi datinele poporului (*Doina, Baba Cloanţa, Făt-Logofăt, Cinel-Cinel,* etc,).

Răsboiul pentru independenţă îi dă prilejul să-şi instruneze din nou lira, ca să cînte acum pe *Ostaşii noştri*, cari au reinviat „strămoşeasca vitejie“.

Moare în 1890.

Ion Creangă

AMINTIRI DIN COPILARIE

Intr'una din zile—cei vine părinteluii—ne caută cea-sloavele, şi cînd le vede aşa singerate cum erau, îşi pune minile'n cap de năcaz. Şi cum află pricina, incepe a ne poftı pe fiecare la Balan şi a ne mingiia cu Sfintul Ierarh Neculai pentru durerile cuvioaselor muşte şi ale cuvioşilor bondari, care din pricina noastră au pătimit.

Nu trece mult după asta şi, prin luna lui Mai, aproape de Moşi [1]), îndeamnă păcatul pe badiţa Vasile Tîntul [2]), că mai bine nu i-oiu zice, să pue pe unul Nic'a lui Costachi să mă prociteasçă. Nică, băiet mai mare şi înnălţat în învăţătură pînă la genunchiul broaştei [3]), era sfădit cu mine din pricina Smărăndiţei popii, căreia, cu toată părerea mea de rău, i am tras într'o zi o bleandă, pentru că nu-mi da pace să prind muşte. Şi Nică incepe să m'asculte, şi unde nu s'apucă de'nsemnat la greşeli cu ghiotura pe-o draniţă [4]): una, două, trei, pin la douăzeci şi nouă.

— Măăi, s'a trecut de şagă, zic eu în gîndul meu! Incă nu m'a gătit de ascultat, şi cite-au să mai fie! Şi unde n'a început a mi se face negru pe dinaintea ochilor şi a tremura de minios!

Ee-ei, acu-i acu! Ce-i de făcut, măi Nică, îmi zic eu in mine! Şi mă uitam pe furiş la uşa mintuirii [5]) şi tot scăpăram din picioare, aşteptind cu neastimpăr să vie un lainic [6]), de şcolar deafară, căci era poruncă să nu ieşim cite doi deodată: şi-mi crăpa măseaua'n gură cînd vedeam că nu mai vine, să mă scutesc de călăria lui Balan şi de blagoslovenia lui Neculai făcătorul de vînătăi. Dar adevăratul Sfint Neculai se vede c'a ştiut de ştirea mea, că numai iaca ce intră afuristul de băiet în şcoală. Atunci eu, cu voie fără voie, plec spre uşa, ies rapede şi nu mă mai încurc prin prejurul şcoalei, ci o iau la sănătoasa spre casă. Şi cînd mă uit înapoi, doi hojmalăi [7]) se şi luase după mine. Şi unde nu 'ncep a fugi de-mi scăpărau picioarele, şi trec pe lingă casa noastră, şi nu intru'n casă, ci cotigesc [8]) în stinga şi intru în ograda unui megieş [9]) al nostru, şi din ogradă în ocol [10]) şi din ocol în grădina cu păpuşoi, care erau chiar atunci prăşiţi deal doilea, şi băieţii după mine! Şi pînă să mă ajungă, eu, de frică cine ştie cum, am izbutit de m'am îngropat în ţărînă, la rădăcina unui păpuşoiu. Şi Nic'a lui Costachi, duşmanul meu, şi cu Toader a Catincăi, alt hojmalău, au trecut pe lingă mine vorbind cu mare ciudă, şi se vede că i-a orbit Dumnezeu de nu m'au putut găbui [11]). Şi dela o vreme, ne mai auzind nicio foşnitură de păpuşoiu, nicio scurmătură de găină, am ţişnit [12]) cu ţarna'n cap şi tiva [13]) la mama acasă, şi am început a-i spune cu lacrămi că nu mă mai duc la şcoală macar să ştiu bine că m'or omorî.

A doua zi însă a venit părintele pe la noi, s'a 'nţeles cu tata, m'au luat ei cu binişorul şi m'au dus iar la şcoală. Că dă, îi păcat să rămîi fără leac de'nvăţătură zicea părintele, doar ai trecut de buche-lude-az-la [14]) şi buche-riţ-az-dra [15]) eşti acuma la ceaslov, şi mine, poimîne ai să treci la psaltire, care este cheia tuturor învăţăturilor, şi, mai ştii cum vine vremea, poate să te faci popă aici, la biserica Sfintului Neculai, că eu pentru voi mă străduesc: am o singură fată şi-oiu vedea eu pe cine mi-oiu alege de ginere.

He-hei, cînd aud eu de popă şi de Smărăndiţa popii, las muştele'n pace şi-mi ieu alte gînduri, alte măsuri; încep a mă da şi la scris şi la făcut cadelniţa în biserică, şi la ţinut isonul, de parcă eram băiet. Şi părintele mă ie la dragoste, şi Smărăndiţa incepe din cînd în cînd a mă fura cu ochiul, şi badiţa Vasile mă pune s'ascult pe alţii, şi altă faină se macina acum la moara! Nic'a lui Costachi cel răguşit, balcîz [16]) şi răutăcios, nu mai avea stăpînire asupra mea.

Dar nu-i cum gîndeşte omul, ci-i cum vre Domnul! Intr'una din zile, şi chiar în ziua de Sfintul Foca [17]) scoate vornicul din sat pe oameni la clacă de dres drumul. Se zicea că are să treacă Vodă pe acolo spre mînăstiri. Şi badiţa Vasile — n'are ce lucra?, hai şi noi, măi băieţi, să dăm ajutor la drum, să nu zică Vodă, cînd a trece pe aici, că satul nostru îi mai leneş decît alte sate.

Şi ne luăm noi dela şcoală şi ne ducem cu toţii, — şi care săpau cu cazmalele, care cărau cu tărăboanţele [18]), care cu căruţele, care cu covăţile, în sfirşit lucrau oamenii cu tragere de inimă. Iar vornicul Nic'a Petricăi cu paznicul vătămanul, şi citiva nespălaţi de mazili se purtau printre oameni de colo pînă colo.

1) Sărbătoarea morţilor, în Simbăta Duminicii Mari.
2) Prostul.
3) N'avea nicio învăţătură.
4) Şindrilă.
5) La fugă.
6) Vagabond.
7) Persoană inaltă şi sdravănă.
8) A coti.
9) Vecin.
10) Loc îngrădit unde stau vitele.
11) A prinde la strîmtoare.
12) A sări dintr'odată.
13) Repede, fuga
14), 2) Numirile literelor din abecedar, căruia i se zicea de obiceiu az-buche. Az=a, buche=b.
15) Incrucişat de un ochiu.
16) Se serbează la 22 Iulie, ca să fie ferite de foc bucatele, cerealele etc.
17) Primarul
18) Roabă.

(Continuare în numărul viitor)

Vasile Alexandri

IARNA

Din văzduh, cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lungi troene călătoare, adunate'n cer grămadă.
Fulgii sbor, plutesc în aer, ca un roiu de fluturi albi,
Răspîndind fiori de gheaţă, pe ai ţării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineaţa ninge iară!
Cu o zale argintie, se îmbracă mîndra ţară;
Soarele, rotund şi palid, se prevede printre nori,
Ca un vis de tinereţe, printre anii trecători.

Tot e alb: pe cîmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare.
Ca fantasme albe, plopii, înşiraţi, se pierd în zare
Şi pe'ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se văd satele pierdute, sub clăbucii albi de fum.

Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare
Străluceşte şi desmiardă oceanul de ninsoare.
Iată-o sanie uşoară, care trece peste văi!..
In văzduh, voios răsună clinchite de zurgălăi

Poezia tînără romînească

PRIVIRE

Pămîntul se vasă cu apele 'n mări,
astăzi cînd neliniştile au presărat paşi
de jăratic peste ţări
şi tunuri deschid guri de pradă,
granatele vor şi fulgi de zăpadă
în uriaşa învălmăşeală. Tristeţi
curg precum fluvii năpraznice,
Mulţimi nevoiaşe la viitoare praznice
adastă sfărîmări de iăcăli.
Lanţ în cuvînt prezice sărbătoare,
Cu slava mîinilor împreunate
se prind nădejdi întăritoare
şi, limpezi peste 'nceput, stau aplecate.

Ion Th. Ilea.

16 OCT. 1941 — 16 OCT. 1942

ODESA

S'a împlinit săptămîna trecută un an, de cînd trupele romîne, într'un iureş năvalnic, au străpuns ultimele rezistenţe ale inamicului, pătrunzînd în Odesa. Un an, decînd cădeau străpunşi de gloanţe, ultimii soldaţi romîni — jertfiţi la porţile cetăţii pe care bolşevicii se încăpăţînau s'o păstreze.

In ziua aceasta de 16 Octombrie s'a sfîrşit un capitol din marea noastră Cruciadă pornită aci, în Răsărit.

Trupele Regelui Mihai I şi ale Mareşalului Eliberator băteau acum cadenţele glorioase dealungul străzilor pe care sovieticii aruncaseră baricade şi mine; iar Ţara întreagă primea cu suspine de uşurare vestea, marea Veste pe care

M. S. Regele MIHAI I

. Mareşalul Ion Antonescu

profesorul Mihai Antonescu, vice-preşedintele Consiliului o împărtăşia microfonului.

Armata romînă, viteaza noastră armată îşi scrisese astfel un nou titlu de cinste în cartea marelor ei fapte.

După eliberarea Bucovinei, Basarabiei şi a Transnistriei, cu alungarea, din Odesa a rămăşiţelor armatelor bolşevice, se sfîrşea definitiv cucerirea provinciei noastre pînă la Bug.

Calvarul moldovenilor noştri lua astfel sfîrşit.

A trecut de atunci un an.

Dacă pentru noi, ziua aceasta este o zi în care ne gîndim cu durere la sîngele romînesc ce s'a jertfit pe aceste plaiuri, — este totuşi şi o zi de mulţumire.

Sîngele romînesc n'a curs în zadar pe zidurile Odesei. Acum, după un an, un oraş nou, curat, a răsărit din mijlocul ruinelor pe care le semănase pretutindeni bolşevismul. Prinsă într'un ritm trepidant Odesa trăeşte acum zilele marilor oraşe romîneşti.

Şi oamenii de acum sunt alţii. Ei au văzut într'un an de administraţie romînească ce progrese s'au realizat, s'au împărtăşit din binefacerile civilizoţiei noastre.

La acest scurt popas,

Fuehrerul

genunchii noştri se pleacă smeriţi, în amintirea bravilor, care cu preţul vieţii lor, au adus Romîniei aceastră neîntrecută biruinţă.

Astfel a cunoscut lumea întreagă, marea victorie a armatelor romîne la Odesa.

In ziua căderii Odesei, d. prof. Mihai Antonescu, preşedintele ad-interim al Consiliului de miniştri, a anunţat astfel marea noastră victorie dela Odesa:

Romini,

„Am avut mîndria, care va rămîne cel mai sfînt titlu al vieţei mele, să vă citesc proclamaţia Mareşalului Antonescu, în ceasul cînd Armatele noastre au pornit Cruciada, deschisă împotriva bolşevismului de Fuehrerul Adolf Hitler: Războiul Sfînt.

„Azi vă citesc comunicatul din 16 Oct. al Comandamentului de Căpetenie al Mareşalului Antonescu.

Comandamentul de Căpetenie al Armatei comunică următoarele:

„Comandamentul forţelor romîne din faţa Odesei raportează:

„La ordinul Comandamentului de Căpetenie Nr. 16 S. din 16 Oct. 1941, trupele Armatei a IV-a au rupt ultima poziţie de rezistenţă inamică ce apăra Odesa şi au pătruns în după amiaza zilei în oraş, simultan pe toate direcţiunile.

„Rezistenţele din Odesa sunt în curs de lichidare prin lupte de stradă.

„Elementele rapide de asalt se găsesc încă dela orele 16 în portul Odesa, unde reduc ultimele rezistenţe sovietice.

„Populaţia primeşte cu entuziasm trupele romino-germane".

„Este aceasta, Romîni, o pagină de glorie scrisă cu sîngele jertfei soldatului romîn, o pagină care deschide de răsărit nou drepturilor noastre veşnice.

„Să ne închinăm gîndul de credinţă, de recunoştin-

(Continuare în pag. 6-a)

Acum un an

PATRULĂM SPRE ODESA

de N. SĂFTOIU

Ordinul de plecare în misiune fusese adus comandantului vedetei, în amurg, de un ofiţer curier. Aci fusese primit cu multă bucurie şi preparativele de plecare erau pe sfîrşite. Se luaseră toate măsurile de prevedere dat fiind pericolul pe care-l poate întîmpina o asemenea misiune.

Locotenentul comandant era pretutindeni. Se împărţea echipajului centuri de salvare, se făcea verificarea maşinilor, a pieselor de foc.

Totul era în perfectă ordine.

În larg.

Pornim încet, cu precauţiune. Marea este împănată de mine şi de sus, deşi întunericul e compact, pot apare în fiecare clipă surprize.

La comandă ochii scrutează depărtările în timp ce valurile agitate curăţă puntea.

— Mergem spre Odesa! îmi mărturiseşte într'o clipă de răgaz comandantul.

Maşinile au pornit acum cu toată viteza. Misiunea noastră e o simplă misiune de patrulare. Pentru orice eventualitate torpilorii noştri sunt gata de acţiune.

Odesa, un imens foc de artificii.

Maşinile stopează brusc. Perdeaua de fum a nopţii se răreşte şi departe peste jocurile de balans ale valurilor se ridică din mare un uriaş foc de artificii. Şi feeria creşte, creşte cu cît ne apropiem mai mult.

Suntem numai la cîţiva kilometri de Odessa, oraşul la porţile căruia vitezele noastre trupe dau ultimile asalturi. Flăcări imense se ridică spre cer. Sunt desigur incendiile provocate la obiectivele vizate de aviaţia camarazilor germani, cari au bombardat cu două trei ore înainte pe bolşevicii cramponaţi aci.

Au lovit în plin ca în totdeauna stukas-urile lor. Tunurile artileriei noastre bat acum incontinuu oraşul. Bubuiturile sparg ecoul vijelios al valurilor şi trec departe peste noi, în larg.

In cartierul de nord-est al oraşului se ridică un foc proaspăt, într'o perdea lactee în care mijeşte vag un vîrf de vîlvătae. Apoi limbile flăcărilor cresc din ce în ce şi focul urcă victorios spre cer.

Pe sus proectilele trasoare întîlnesc plumbi de mitralieră şi proectilele artileriei de cîmp. Văzduhul este asemenea unei nopţi de Sf. Andrei din miturile vechilor germani, în care se încrucişează spiritele infernului.

Convoi inamic din direcţia N. V.

— Convoi inamic din direcţia N. V.! anunţă timonierul de veghe.

In direcţia indicată se profilează vag cîteva pete se trec înainte fără a ne vedea. Sunt numai la cîteva mile de poziţia vedetei.

Se dau imediat ordinele în consecinţă. Vasul manevrează repede, căutînd să evite incoveientele şi trec în tribordul vasului inamic care încheie convoiul.

Atenţiune! lansăm torpila!

Ordinele comandantului sunt scurte şi pre-

(Continuare în pag. 6-a)

ŞCOALA ŞI BISERICA TRANSNISTRIEI

Evanghelia Duminicii.
(Luca, Capitolul VIII vers 5-15)

PILDA DOMNULUI ISUS

Multe din învăţăturile Mîntuitorului, n'au fost spuse direct, ci în pilde. Dealtfel, acest mod de a da învăţături şi sfaturi, se obişnueşte şi între noi oamenii, pentrucă mult mai bine prinde o învăţătură trasă de ascultătorul însuşi, din întregul unei discuţii sau a unei idei desvoltate, sau şi mai bine, dintr'o faptă, decît atunci cînd este spusă direct.

Mîntuitorul Hristos, care nu venise să strice legea şi proorocii, ci să le împlinească şi care n'a vrut să se ridice niciodată cu dumnezeiasca Sa învăţătură deasupra înţelegerii poporului, spunea pilde frumoase şi uşor de înţeles din care cei cu sufletul luminat de sfînta credinţă, înţelegeau şi se mîntuiau.

In St. Evanghelie a acestei Duminici, Domnul Iisus ne dă pilda cu semănătorul care a eşit la câmp să-şi semene sămînţa sa.

Dar, semănînd el, una a căzut lîngă drum şi a fost călcată de trecători, sau mîncată de păsări, alta a căzut pe pămînt pietros şi deşi a răsărit, n'a dat rod, caci neavînd rădăcini adînci, s'a uscat, altă sămînţă, a căzut între spini, de care fiind înăbuşită, a rămas deasemeni fără rod. Numai acele seminţe, care au căzut pe pămînt bun au putut să aducă roadă însutit. Şi isprăvind Mîntuitorul această pildă frumoasă, a strigat: „Cel ce are urechi de auzit, să audă",—adică, cel care are minte pricepută şi suflet curat şi credincios, să tragă învăţătura şi să o folosiască spre a sa mîntuire.

Inţelesul pildei, care nu este chiar aşa de greu de prins, l-a spus Insuşi Mîntuitorul, ucenicilor în deosebi.—Sămînţa este cuvîntul lui Dumnezeu, iar terenurile deosebite pe care a căzut sămînţa, sunt sufletele deosebite, care aud acest cuvînt.—Drumul, închipueşte sufletul fără căpătîi, supus tuturor intemperiilor, care neavînd nicio stăpînire de sine, tot soiul de idei şi sfaturi intră şi ies din el după plac, perindîndu-se fără nicio stabilitate.—Pămîntul pietros, este sufletul superficial şi nehotărît: primeşte învăţătura, dar în vreme de ispită şi de orice greutate, se leapădă.—Pămîntul plin de spini, închipueşte sufletul care este năpădit şi preocupat numai de bogăţiile şi grijile pămînteşti, chestiunile superioare, sufleteşti, fiind lăsate în părăsire. Iar pămîntul bun, închipueşte sufletul înţelept şi hotărît, ...„care primeşte cu bucurie cuvîntul cel sănătos al sf. Evangheliii, îl păstrează cu tărie în sine, chiar cu preţul vieţii sale şi aduce roada însutită a faptei bune, în vieaţa pămîntească, iar pentru vieaţa cealaltă, are drept rod neamăgitor, Impărăţia cerească şi vieaţă veşnică.

Dacă noi, care de atîta vreme ascultăm această pildă din faţa sfîntului Altar, nu vom trage din ea învăţătura cea sănătoasă, aşa de învederată, ne vom asemăna cu pămînturile cele sterpe şi neroditoare.—Iată de ex.: Adese am vria şi noi să aruncăm sub brazda cîmpului sămînţa grîului, nădejdea vieţii de toate zilele. Dar pămîntul, se preface în peatră şi nu vrea să primească în sînul său, bobul, iar dacă noi totuşi, îndrăznim să-l aruncăm, el nu ne promite nimic. Este o pildă cerească. Mîntuitorul Hristos ne vorbeşte prin pilda faptelor şi doreşte să tragem din ele învăţătura pocăinţei, strigîndu-ne din tăcere: „Cel ce are urechi de auzit, să audă".

Dacă ne punem toate nădejdile numai în puterile noastre, şi nu în ajutorul lui Dumnezeu, ne demascăm singuri cine suntem: suntem un pămînt petros, în care rădăcinile credinţei, nu s'au înfipt cu putere. Căci pentru a ieşi din gura primejdiei care ne ameninţă, ne ostenim să lucrăm mai mult şi să facem păcate mai grele, în loc să ne curăţim sufletele prin pocăinţă sinceră şi să păzim cu sfinţenie legea lui Dumnezeu, ca şi strămoşii noştri, care n'au răbdat de foame niciodată, şi aşa să avem îndrăzneală a cere ajutorul ceresc cel grabnic. Să privim în ziua Domnului în bazar şi în Biserică şi numărînd, să ne întrebăm şi să ne răspundem nouă însine, drept: Cîtă vreme va fi ce vinde la bazar, dacă cerul îşi va retrage mila sa de deasupra noastră?

Tălmăciţi, în fiecare zi de sărbătoare, pe înţelesul tuturor, prin predici scurte şi înţelepte, Evanghelia.
Invăţaţi-i să ascule cu interes şi să folosească în faptele lor, de fiecare clipă, tot ce această carte a suferinţei a înscris numai din dragoste pentru oameni.

Mareşal Ion Antonescu.

VIZITA ÎNVĂŢĂTORILOR TRANSNISTRIENI LA BUCUREŞTI

Sîptămîna trecută un grup de 400 de învăţători din comunele transnistriene, împreună cu d. prof. Ştefan Bîrsănescu, dela universitatea din Iaşi, d. maior N. Scriban, primarul oraşului Tiraspol, Niculescu, consilier naţional, dr. Ilie Zaftur, preşedintele consiliului naţional transnistrian, au vizitat aşezămintele culturale din capitală.

Pe peronul gării de Nord, pavoazat cu tricolorul romînesc şi steagurile ţărilor aliate, au ieşit în întîmpinarea oaspeţilor transnistrieni d-nii: T. Iacobescu, preşedintele Asociaţiei generale a învăţătorilor din Romînia: Mircea Ispir, secretarul general al asociaţiei; V. Măgureanu, directorul Propagandei; Octav Sargeţiu şi I. D. Pietrari, din partea Fundaţiilor Regale; Ilie Mirea, inspector şcolar la direcţiunea culturii din Transnistria: D. Preoţescu din direcţiunea propagandei; Ştefan Dragu, din direcţiunea presei; directorii şcoalelor primare din Capitală, precum şi numeroşi învăţători şi învăţătoare care le-au urat bun sosit.

După încolonare, s'au distribuit oaspeţilor din partea Crucii Roşii o gustare şi cîte un cadou.

Inainte de a părăsi peronul gării, d. T. Iacobescu, preşedintele Asociaţiei generale a învăţătorilor, a rostit cîteva cuvinte aducînd salutul colegilor din Capitală.

Vineri ora 11, grupul de învăţători transnistrieni a participat la deschiderea Expoziţiei Transnistriei din piaţa Brătianu unde corul învăţătorilor executat cîteva cîntece transnistriene.

La ora 13, grupul de învăţători transnistrieni a făcut o vizită la ministerul propagandei, unde au fost primiţi de d. Alexandru Bădăuţă, secretarul general al ministerului.

Aci, d. secretar general Al. Bădăuţă, aducînd dascălilor transnistrieni salutul cald al d-lui prof. Mihai Antonescu, vicepreşedintele consiliului de miniştri şi ministrul propagandei, a rostit cîteva cuvinte de credinţă romînească, scoţînd în evidenţă misiunea învăţătorilor pentru propagarea ideii naţionale.

La ora 18, oaspeţii au participat la un Te-deum oficiat la Sfînta Patriarhie.

Apoi, cei patru sute de învăţători au depus flori pe mormîntul marelui nostru poet Mihail Eminescu la cimitirul Bellu.

La ora 21 grupul de învăţători transnistrieni a luat masa la restaurantul Consiliului de patronaj „Victoria".

Invăţătorii transnistrieni au vizitat a doua zi sîmbătă, capitala, oprindu-se la muzeul ştiinţelor naturale, şi satul romînesc iar în seara zilei au asistat la reprezentarea piesei „Apus de soare", la teatrul naţional.

A treia zi, delegaţii judeţeni din grupul învăţătorilor, au fost primiţi într'o audienţă de d. prof. Ion Petrovici, ministrul culturii naţionale care s'a interesat îndeaproape de situaţia învăţămîntului transnistrian şi a problemelor de actualitate.

S'a vizitat Căminul asociaţiei generale a învăţătorilor, unde preşedintele asociaţiei, d. Iacobescu, a ţinut o caldă cuvîntare.

Corul învăţătorilor transnistrieni a cîntat în seara acestei zile la Radio.

Seara, cu un tren special învăţătorii transnistrieni au părăsit capitala.

Legătura dintre ştiinţă si religie

(urmare)

Intr'un articol de ziar, sau chiar într'un şir de articole, nu se poate discuta o chestiune cu tot luxul de amănunte şi documentări. Deaceea, vorbind despre legătura dintre ştiinţă şi religie, mă mărginesc a da mai mult sugestii, dupăce în articolul precedent, am dat şi ceva documentări şi explicări mai largi.

In rîndurile de faţă, vreau să dau mai mult nişte citate, din care se poate vedea ce uşor îi vine unui om de ştiinţă să se înalţe cu mintea la Dumnezeu şi chiar să-l înţeleagă într'o măsură cu mult mai mare, decît lumea de rînd. Şi aceasta, pentrucă omul de ştiinţă nu vede lucrurile numai cu ochii trupului, ci mai ales cu ochii minţii.

Intr'un răsărit de soare, de exemplu el nu vede numai o tăblie rotundă şi roşie, înălţîndu-se în văzduh. El vede un întreg ansamblu de lucruri mărețe un astru uimitor, stînd înţepenit într'un punct din Univers şi avînd o mărime uriaşă faţă de eternul pămîntesc, care-i dă ocol. Vede toată făptura căpătînd suflu de viaţă la sorbirea razelor sale; vede în fiecare fiinţă vie o inimă palpitînd şi aruncînd şiroaie de sînge, care se revarsă prin canale microscopice; vede şiroae de sevă brută şi elaborată, curgînd aparte, fiecare în albia sa nevăzută, fără să calce niciodată legea respectării proprietăţii vecinului. Vede, în suflarea superioară a vîntului, în zborul şi ciripitul pasărilor, în undele străvezii ale lacului, pline deasemeni de viaţă, în şopotirea izvoarelor din stîncă, pretutindeni vede ordine severă, frumuseţe netîlcuită şi plan înalt, în alcătuirea armonioasă a tuturor.

Iată, de exemplu ce constatare face Camille Flamarion, după privirea îndelungată şi meditativă a unui tablou de seară, în plină natură: „In lăuntrul acelei mişcări uimitor de armonioase, simţeam forţa care o tîra. In fundul acestor aparenţe, admiram legea călăuzitoare a lucrurilor creeate. In acele clipe de contemplaţiune, ideea estetică cu privire la Dumnezeu, îmi apăru cu mai multă lumină ca oricînd şi mă stăpîni cu mai multă putere. M'am simţit deatunci subjugat de necesitatea de a recunoaşte o cauză a acestei frumuseţi, o cauză pe care n'o pot numi, dar care îmi apare în cea mai desăvîrşită lumină, cu caracterele frumuseţii însăşi, ale bunătăţii, ale duioşiei, ale iubirii şi în acelaş timp şi cu ale puterii, ale măririi şi ale stăpînirii. Şi Dumnezeu nu mai intră în sufletul meu prin minte şi raţiune, ci prin inimă".

Iar Lineu, în urma admirabilelor sale lucrări asupra organizaţiunii plantelor, zicea: „Dumnezeu cel etern, imens, atotputernic, atotştiutor, a trecut pe dinaintea mea. Nu L-am văzut la faţă, dar reflexul lui cuprinzînd sufletul meu, l-a aruncat în înmărmurirea admiraţiunii. Am urmărit ici şi colo paşii Săi, printre lucrurile creaţiunii şi în toate aceste lucrări, chiar şi în toate cele mai mici, mai nepricepute O! ce putere! ce înţelepciune! „ce perfecţiune, care nu se poate defini! Toată mişcarea din Univers, care uimeşte cu exactitatitatea şi armonia sa pe cercetător, este întreţinută de un prim motor necuprins de minte: Fiinţa fiinţelor, cauza cauzelor, Conducătorul şi Conservatorul Universului, Stăpînul şi Autorul întregei opere a lumii. Toate lucrurile creeate poartă dovada înţelepciunii şi puterii Dumnezeeşti şi sunt în acelaşi timp tezaurul şi alimentul fericirii noastre. Intrebuinţarea ce se face din ele, arată bunătatea Acelui Care le-a făcut, frumuseţea lor demonstrează înţelepciunea Sa, în vreme ce armonia, conservarea, dreptele lor proporţiuni şi nesecabila fecunditate proclamă puterea acestui mare Dumnezeu. Voiţi să numiţi aceasta providenţă? În adevăr acesta e numele Său şi numai sfatul Său explică lumea. E prin urmare drept să credem că existăun Dumnezeu, nemărginit, etern, pe care nimeni nu L-a născut, căci El a făcut şi a pus în ordine această lucrare. Nu e văzut de ochii noştri, pe care cu toate acestea, îi umple de lumina Sa. Cugetarea singură îl pricepe. In acest sanctuar profund se ascunde Majestatea Sa".

Ateii şi necredincioşii, nu pot, desigur, să înţeleagă aceste lucruri înălţătoare de suflet. Deoarece, pentru a înţelege poezia lucrurilor din natură trebue mai întîi a avea poezia curăţiei în sufletul tău, ca de aici să înceapă vibrarea Dar sufletul lor, pe care l-au înjosit pînă acolo, că l-au numit un simplu produs chimic, nu este capabil de asemenea bucurii înalte.

(Va urma)

Ierodiacon Dosoftei Murariu

Catedrala Balta

ȚARA NOUĂ

În Capitală s'a inaugurat

EXPOZITIA DE REALIZĂRI A TRANSNISTRIEI

Au participat d-na Maria Mareșal Antonescu, d. Prof. Mihai Antonescu, d. prof. Gh. Alexianu, etc.

Vineri 16 Octombrie, la orele 11 dimineața pe marele platou al pieții Brătianu din București s'a deschis— într'un cadru solemn—expoziția Transnistriei, l. care au participat d. vicepreședinte al consiliului de miniștri prof. Mihai Antonescu, doamna Maria Mareșal Antonescu, membrii guvernului, ai corpului diplomatic, înalți demnitari civili și militari, membrii misiunii militare germane, reprezentații presei străini și romîne și un numeros grup de personalități din viața publică a țării.

Expoziția Transnistriei înfățișează o dare de seamă a activității romînești înfăptuită timp de un an de zile pe pămîntul transnistrian. E o sinceră și sobră icoană a tot ceeace a găsit distrus administrația romînească în Transnistria și a refăcut: a stărilor sociale atît de nedrepte și vătămătoare pentru ființa umană: a muncii de restabilire a ordinei, a comunicațiilor și a vieții în general, într'o provincie devastată și pustiită nu numai de răzpoi dar și de jaful și distrugerile bolșevicilor, alungați de armatele biruitoare germane și romîne.

Sosirea d-lui prof. Mihai Antonescu

D. profesor Mihai Antonescu, vicepreședintele consiliului de miniștri a sosit la pavilionul expoziției Transnistriei la orele 11 dimineața și-a fost întîmpinat la intrare de d. profesor Gheorghe Alexianu, guvernatorul Transnistriei care a prezentat pe funcționarii superiori al guvernămîntului.

In timp ce se făcau prezentările, corul învățătorilor transnistrieni format din 4 0 de persoane a intonat „Pe-al nostru steag e scris unire". Și serviciul religios.

Apoi un sobor de preoți—a oficiat o slujbă religioasă. S'au ridicat rugăciuni la cer pentru sănătatea Majestății Sale Regelui, a Majestății Sale Reginei Mame, pentru Mareșalul Conducător și Desrobitor de țară și pentru slava oștilor biruitoare romîne și aliate.

Discursul d-lui guvernator al Transnistriei

După terminarea serviciul religios, d. prof. Gh. Alexianu guvernatorul Transnistriei, adresîndu-se d-lui vicepreședinte al Consiliului și înalților demnitari prezenți, a rostit următoarea cuvîntare:

La 19 August 1941, la Marele Cartier General, la Tighina, generalul Ion Antonescu, comandantul de Căpetenie al Armatei, primește pe cel care trebuia să fie Guvernatorul Civil al Transnistriei și după ce-i dă directivele și instrucțiile necesare, semnează Decretul Nr. 1. care avea să conducă organizarea și viața administrativă a Transnistriei.

Comunicatul Comandamentului de Căpetenie al Armatei din ziua de 16 Octombrie 1941,—se împlinește azi exact un an—vestia.

Comandamentul forțelor romîne din fața Odesei raportează:

„La ordinul Comandamentului de „Căpetenie Nr. 16 S. di 16 Octombrie „1941, trupele Armatei a IV au rupt „ultima poziție de rezistență inamică „ce apăra Odesa și au pătruns în du„pă amiaza zilei în oraș simultan pe „toate direcțiunile.

„Rezistențele din Odesa sunt în curs „de lichidare prin lupte de stradă.

„Elementele rapide de asalt se găsesc încă dela orele 10 în portul „Odesa, unde se reduc ultimele rezis„tențe sovietice.

„Populația primește cu entuziasm „trupele romîno-germane".

In dimineața zilei de 17 Octombrie 1941, însoțit de de domnul Gherman Pîntea, primarul Odesei, am instalat administrația romînă în Odesa și cu aceasta, întreg pămîntul care se întinde între apa Nistrului și a Bugului, pînă la limanul Niprului, iar în la Nord pînă la apa Niomjii și a Rovului, a intrat în administrație romînească.

Cînd ochii minții se întorc înapoi, la primii pași pe care i-am făcut acum un an pe pămîntul care s'a zidit din nou cu suflet și muncă romînească, gîndul stă mărturie a icoanei ce i s'a înfățișat

Intr'o țară pustiită nu numai de distrugerea războiului, dar de fuga, jaful și pîrjolul ce a lăsat în urmă retragerea bolșevică, într'o țară în care zidul de fier tras la hotare de acei cari aveau interes să ascundă Europei tot ce puneau la cale împotriva ei, n'a permis nimănui să știe ce este dincolo, funcționarul romîn, plin de încredere, de hotărîre, de mîndrie și de demnitate națională, a venit cu înfrigurarea tinereții și cu dragoste neasfîrșită de țară, să desțelenească ogorul cu pașii lui de pioner să deschidă drum nou și viață nouă.

Ceiace am găsit pustiit și ceiace s'a putut realiza în acest scurt rastimp veți putea vedea în această fugitivă sciță pe care ne-am silit s'o redăm cît mai bine grație străduințelor domnilor arhitecți Horia Creangă, Ilie Teodorescu, Petre Grant, Dumitru Georgescu, Paul Miracovici și artiștilor pictori și sculptori Ștefan Constantinescu, D. Anastasescu și Cristea Grosu, cărora le aduc mulțumiri.

Ceiace nu se va putea vedea aci, dar ceiace se va putea înțelege și ceți în ochii tuturor colaboratorilor mei, este dragostea sfîntă, este credința, este devotamentul cu care ei au lucrat, știind că fac totul pentru Patrie și pentru onoarea ei.

A fost un avînt, un entuziasm, o pasiune pentru noua sarcină, vrednică de cei care si-au jertfit viața pentru Patrie și însuflețit de mărețul exemplu pe care ni la dat, d. Mareșal și de încurajarea și încrederea de fiecare clipă ce ne-ați arătat. Domnule Prim-Ministru, un an, desigur, e un scurt popas dar noi privim cu încredere, cu liniște și cu siguranță viitorul. Munca noastră, gîndul nostru, sufletul nostru, este pentru Patrie, pentru Rege, pentru Mareșalul nostru. Ne vom strădui să facem mai bine și să vă mulțumim mai mult".

Cuvîntul d-lui prof. Mihai Antonescu

D. prof. Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului de miniștri, a rostitap. cuvîntul de deschiderea expoziției:

„Expoziția aceasta—a spus d-sa—este mărturia vie că războiul din răsărit nu este numai o faptă militară pentru prăbușirea armatei care amenința Europa, ci este o faptă constructivă de civilizație pentru apărarea instituțiilor fundamentale ale Continentului și ale Neamului nostru.

Azi, această Expoziție mărturisește că alături de brava noastră Armată, care a știut să răspundă demn chemării de luptător pentru civilizația Europei, a lui Adolf Hitler, administrația romînească, conștientă de destinul nostru, a adus fapta ei ziditoare, mărturisind prin actele sale că

D. Prof. M. ANTONESCU

Neamul Romînesc știe să ducă fapta muncii la înălțimea jertfei sîngelui.

La deschiderea acestei expoziții, mărturisesc:

Regelui nostru credință;

Mareșalului desrobirii, recunoștința noastră;

Armătei noastre brave, mîndria de Romîni, iar.

Guvernatorului Transnistriei, funcționarilor și tuturor acelora care au slujit datoria romînească pe aceste pămînturi, mulțumirea Guvernului Țării

Expoziția Transnistriei este deschisă".

D. prof. Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, doamna Maria Mareșal Antonescu, precum și membrii guvernului, ai corpului diplomatic și înalții demnitari au vizitat apoi expoziția, unde d prof. Gh. Alexianu, Guvernatorul Transnistriei a dat explecațiuni

S'a început cu vizitarea sectorului agriculturii. Aici, pe un panou mare care reprezenta în cifre întreaga producție a pămîntului transnistrian, se puteau citi următoarele!

„Pămîntul nostru este aur. Cultura lui este credința noastră. Munca noastră este datorie sfîntă. Intoarcem și muncim pămîntul pentru țară". S'a putut, datorită explicațiunilor și cifrelor prezentate, să se vadă întreaga repartizare a terenurilor arabile din Transnistria și felul cum ele sunt lucrate apoi obștiile și fermele cu suprafețele lor repartizate pe județe.

Intr'un colț al expoziției, pe un panou se putea vedea istoria Transnistriei; Calea ciobanilor romîni în Răsărit Urmează apoi sectorul unde este schimbat planul de cultură al fermelor de timp de cinci ani. S'a putut constanta cum administrația romînească, cu regimul instaurat de Mareșalul Antonescu a disființat colhozurile și le-a înlocuit cu obștii. Diferiența este enormă deoarece locuitorii au luat vitele în îngrijirea personală și se ajută cu ele la munca cîmpului și la transporturi; țăranii nu mai sunt plătiți pe zile de muncă, ci recolta se împarte în raport cu produsul pămîntului pe care l-au lucrat; nu li se mai ia aproape totalitatea produselor animale ci numai o anumită cotă; țăranii lucrează în obștii, grupați pe familii; în brigăzi de muncă; se reface astfel spiritul de familie, solidaritatea dintre toți membrii, se mărește puterea de muncă și producție. Administrația romînească a fixat numeroase ferme agricole, pomicole, zootehnice, piscicole, viticole, pentru creșterea oilor. Planul de cultură în ferme trebue să urmărească scopul pe care și l-a fixat guvernămîntul ținînd seama de asolament. Indatorirea principală a fermelor e de a pregăti semințele cele mai bune pentru obștii, de a face experimentări cu plante noui, a căror cultivare se încearcă, sau de a crește vitele cele mai frumoase asigurînd păstrarea rasei. Vitele sunt întrebuințate în Transnistria pentru scopurile cele mai productive. Astfel caii, pentru transport, vacile numai pentru lapte și carne, boii sunt în număr extrem de redus și mai mult în Nord.

In secțiunea moto-mecanizată

S'a găsit în Transnistria în stare de fucțiune în toamna anului din 1941 un număr de 232 de tractoare, iar în primăvara anul 1942 noi am repus în funcțiune un număr de 41 9 de tractoare. Pentru menținerea în stare de funcțiune a acestor tractoare și a întregul inventar motomecanizat s'au repus în stare de funcțiune 68 de stațiuni de mașini și tractoare ce erau distruse de pustiirea războiului și 18 ateliere mari de reparațiuni pentru mașini și tractoare pentru a se putea obține o cultură cît mai bună și a realiza un progres în agricultură, s'au redeschis și reînființat peste tot institutele agronomice și laboratorii.

Plantațiile și frigațiile joacă un rol considerabil în Transnistria. Bolșevicii în fuga lor și răsboiul au distrus enorm, în special uzinele care serveau pentru irigații. Lucrurile acestea sunt foarte greu de refăcut azi, totuși, cu stăruințe mari guvernămîntul a reușit într'o oarecare măsură să refacă sistemul de irigeție.

Industria

Deși industria în Transnistria a fost aceia care a suferit cel mai mult de pe urma războiului, administrația romînească a reușit în timp de un an să repună în funcțiune aproape întreaga industria de dincolo de Nistru. In primul rînd industria alimentară a fost pusă în funcțiune: fabrici de unt, lapte pasteurizat, conserve de pește, conserve de legume, fabrici de marmeladă, fabrici de mezeluri, fabrici de ulei vegetal, de zahăr, sunt mărturia muncii și străduinței ce s'a depus timp de un an. Industria metalurgică a fost deasemenea pusă în cele bună. Marile fabrici pentru reparația tractoarelor, mașinilor agricole și pentru facerea pieselor noui de tractoare se găsesc în funcție și dau rezultatele cele mai bune.

Toate acestea s'au putut face timp de un an de zile la îndemnul și grija Mareșalului conducător, sub supravegherea d-lui vice-președinte al consi-

continuare în pag. 6-a

Orașe romînești

IAȘI

Iașul, vechea capitală [illegible]ncipatului Moldovei, numără astăzi 102.600 locuitori. Din punct de vedere istoric, el poate fi considerat că orașul cel mai important al vechiului Regat.

Cercetările arheologice au ajuns la certitudinea că Iașul a fost locuit încă din vremurile preistorice; dar documentele vorbesc de Iași abia începînd din sec XVI-lea. In timpul domniei Voevodului Vasile Lupu s'a ridicat măreața biserică „Trei Ierarhi", un frumos monument al arhitecturii moldove-bizantine.

Situat într'o depresiune care se abate spre Sud, Iașul e înconjurat de coline ce-i dau înfățișarea unui amfiteatru.

Cartiere: Copou, Păcurari, Țicău, Tătărași și, la Sud, de o parte și de alta a rîulețului Bahlui, Nicolina și Socola.

Iașul are numeroase clădiri istorice și monumente de artă.

Instituțiile de cultură și artă ale Iașului, sunt cele mai remarcabile din Romînia.

In acelaș timp, casele vechi boerești, dau orașului un farmec romantic și sunt mărturia unei frumoase vieți patriarhale.

Trăsuri și tramwaye pornesc dela gară spre Piața Unirii în mijlocul căreia se află statuia lui Cuza Vodă.

Pe strada Academiei se înalță, la stînga, Liceul Național, iar la bun Pinacoteca, vechiul sediu al Academiei Mihăilene.

Str. Cuza Vodă duce către Piața Teatrului Național unde se află statuia poetului V. Alecsandri.

Str. Mîrzescu unește Piața Teatrului cu str. Ștefan cel Mare unde se află Mitropolia Moldovei, clădită pe fundamentul unei vechi biserici din sec. XVII-lea. In biserică se află moaștele Sfintei Paraschiva bun-- ocrotitoarea orașului. In curtea Mitropoliei odihnesc osemintele mitropoliților și marilor boeri moldoveni.

Alte clădiri principale: Palatul Administrativ, Palatul Ghica, Palatul Fundației „Regele Ferdinand I", Palatul Sturza, Universitatea, Spitalul Sf. Spiridon, Facultatea de Medicină, Școala de arte frumoase, Maternitatea, Institutul „Notre Dame de Sion".

Biserici și mînăstiri: Sf. Gheorghe, Barnovschi, Petru și Pavel, Sf. Sava, Golia, Banului, mînăstirea Galata, Cetățuia, Schitul Hlincea, Schitul lui Tărîță și Bîrnova.

Muzee: muzeul religios, muzeul arheologic, muzeul de istorie naturală.

Parcuri: Copoul cu monumentul Regulamentului organic și cu teiul la umbra căruia se odihnea poetul Eminescu; pădurea Breazu, grădina municipală, cu statuia Voevodului Grigore Ghica.

Statui: M. Eminescu, M. Kogălniceanu, Gh. Asachi ș. a.

ANUNȚ

Domnul Ing. A.TROFIMOV, avînd o purtare irevențioasă la Direcțiunea Culturii în ziua de 17 Oct. a.c. insultînd regimul romînesc și încercînd să obțină o rezoluție ilegală sub amenințări, a fost pedepsit cu interzicerea accesului în localul Direcției timp de 3 luni și cu interzicerea definitivă a Gramaticei limbii romîne publicată în colaborare cu S. URBACTOV (cu dreptul acestuia de a o reface singur sau în colaborare cu altă persoană)-

Se atrage atenția că pe viitor asemenea cazuri vor fi deferite CURȚII MARȚIALE.-

Inochentismul

PLECAREA LUI INOCHENTIE LA CAMENIŢA PODOLIEI.

Vestea că singur Inochentie s'a putut apropia şi ridica sicriul cu osemintele lui Teodor Levitchi, s'a răspîndit pînă la mari depărtări, făcînd să se nască faima acestui „ales al Cerului“.

Ajutat de o voce caldă şi pătrunzătoare în adîncurile sufletelor, Inochentie oficia serviciul divin cu adîncă evlavie, reuşind astfel să [illegible] impue ca un bun slujitor [illegible]tarului.

Isvo[illegible] oficiale ne spun că atunci [illegible] slujea Inochentie se adunau la Balta mii de moldoveni, veniţi din mari depărtări să-l asculte, „făcînd rînduiala preoţească cu mare evlavie şi luare-aminte la toate şi cu frica lui Dumnezeu, netrecînd nimica din pravila mînăstirească“.

P. C. Zosima Cerhez — actualul stareţ al mînăstirii Balta ne-a povestit despre Inochentie, următoarele:

„L'am cunoscut pe Inochentie în timpul cînd se construia mînăstirea. Era un om f. de treabă, supus, cînta frumos, slujea bine şi era milos de şi-ar fi dat şi cămaşa de pe el pentru aproapele său. Veneau la el atît de mulţi basarabeni şi moldoveni să se mărturisească, încît uneori abia avea timp să mănînce“.

Pe atunci Inochentie încă nu-şi formulase ideile care aveau să încuibe în sufletele ascultătorilor rătăcirea de adevărata credinţă.

Iată însă că la un moment dat „părinţelul de la Balta“ începe să facă minuni. Un autor inochentist spune că „cei ce se împărtăşiau dela dînsul, mulţi se lecuiau de orişice boală ar fi avut“.

Ca urmare a acestui svon, numărul pelerinilor basarabeni sporia mereu.

Om fără cultură, dar dotat cu o mare inteligenţă, Inochentie a găsit punctul de plecare spre a-şi cîştiga adepţi. El avea cunoştinţă de faptul că în satele şi oraşele de peste Nistru trăiau un mare număr de moldoveni.

Pe aceştia trebuia să şi-i apropie neapărat şi singurul mijloc era de a propovădui şi de a sluji în limba moldovenească. Pentru acest fapt i s'a dus vestea şi în Basarabia, de unde au pornit spre Balta mii de pelerini spre a se împărtăşi din harul „sfîntului care grăia moldoveneşte“ şi era din ţinuturile lor.

Urmaşul acesta al lui Teodosie Levitchi găsise pămînt fertil în care-şi putea implînta sămînţa ideilor sale. El însuşi trimitea invitaţii basarabenilor să vină la Balta, sub pretextul de a se închina la mormîntul părintelui Teodosie, care deseori i se arăta în visuri. Plecau spre Basarabia zeci de misionari cari stringeau jertfe şi îi creeau faima.

Despre aceşti însărcinaţi a purta sabia credinţei lui Inochentie, putem spune că majoritatea dintre ei se mîngîiau cu belşugul prinosurilor adunate dela moldoveni şi că departe de ei era convingerea că lucrează pentru adevărata credinţă. Găsiseră un mijloc de a-şi agonisi averi într'un mod care-i feria de riscuri prea mari, d[illegible]r în acelaş timp, serviau inconştienţi o cauză rătăcită, exagerînd, inventînd şi pozînd în vrednici slujitori ai Domnului.

Arhiereul Dimitrie al Chersonului, dîndu-şi seama că înrîurirea asupra spiritelor celor ce veneau să-l asculte pe Inochentie, era vătămătoare, a raportat Sinodului, care a hotărît ca „părinţelul“ să părăsească mînăstirea Balta. Toate acestea se petreceau în anul 1910.

Inochentie e nevoit să plece la Cameniţa în Podolia.

In timpul şederii acestuia la mînăstirea „Sf. Treime“ din Cameniţa, cu prilejul unei anchete, au fost găsite în chilia lui, patru femei tinere.

Faptul a fost raportat Sinodului, împreună cu cererea arhiereului Serafim al Basarabiei, care descria înrîurirea vătămătoare a lui Inochentie, asupra pelerinilor şi împreună cu un raport al Dir. sanitare, care înfăţişa epidemia nervoasă ce dăinuia între moldovenii-pelerini şi cerea ca vinovatul de acestea — Inochentie — să fie permutat la mînăstirea „Valaam“ sau „Soloveţ“, dela Marea Albă pentru a fi departe de adepţi.

Sinodul a constatat că activitatea lui Inochentie nu putea fi calificată „criminală“ şi deci nu necesita îndepărtarea lui.

În urma acestei hotărîri, Inochentie a rămas definitiv la casa episcopală a Podoliei, din Cameniţa.

Aici se bucura de oarecare libertate, avînd putinţa de a ieşi din casa episcopală, iar la un moment dat au început să-l viziteze adepţii de prin toate părţile.

Uneori, Inochentie ieşia pe stradă în mijlocul mulţimii şi predica. In privinţa aceasta, un ziar din Petrograd a scris următoarele:

„In Cameneţ-Podolisc un oarecare Inochentie, declarîndu-se sfînt, cu o mulţime de adepţi şi adepte ale sale, umblă prin oraş, spunînd predici fanatice. Cu mişcările sale isterice şi cu gesturile sale urîte şi sălbatice propovăduitorul produce spaimă asupra tuturor din jurul lui. Nu demult „făcătorul de minuni“ Inochentie, în fruntea unei imense mulţimi propovăduia despre groaznicul sfîrşit al lumii, ce în curînd va avea loc şi... pe urmă a început să strîngă printre ascultători bani şi obiecte. Prea sfinţitul Serafim al Podoliei care (din întîmplare) trecea pe acolo, văzînd cele ce se petreceau, cu indignare i-a poruncit lui Inochentie să plece şi totodată s'a îndreptat către cei ce se grămădise, cu o cuvîntare, în care a spus că Inochentie e un înşelător neruşinat, cumpără fete cu totul sănătoase, care se declară îndrăcite şi bolnave de lepră, iar pe urmă ar fi fost vindecate prin rugăciunile „sfîntului“. Cuvîntarea sa, care a făcut o adîncă impresie, episcopul a terminat-o îndemnînd pe adepţii „sfîntului“ să înceteze de a rătăci pe urmele „mincinosului călugăr“.

S. Grule

(Va urma)

Expoziţia Transnistriei la Bucureşti

(continuare din pag. 5-a)

[...]tului şi a d-lui guvernator Gh. Alexianu, prin munca, priceperea, jertfa; abnegaţia şi devotamentul dus pînă la sacrificiu cît şi prin elanul pe care l-a depus întreaga pleiadă de pioneri ai administraţiei romîne, veniţi în misiune sfîntă pe pămîntul Transnistriei. Cu dragoste, cu pasiune, cu pornirea neşovăelnică a tineretului, toţi au stat treze[...] şi şi-au făcut datoria fiindcă serveau unul din marile idealuri ale patriei.

La sfîrşit a fost vizitat centrul de desfacere al produselor din Transnistria.

Asistenţa

Au participat la deschiderea solemnă a expoziţiei Transnistriei:

Doamna Maria Mareşal Antonescu, membrii guvernului, d-nii: prof. I. Petrovici, ministrul Culturii Naţionale; I. Marinescu, ministrul Justiţiei; prof. dr Petre Tomescu, ministrul Sănătăţii; ing. Const D Buşilă, ministrul Lucrărilor Publice şi al Comunicaţiilor; Aurelian Pană, ministrul Agriculturii şi Domeniilor; Ch. D. Ludu, prim-preşedinte al Inaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie; generalul Const. Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei; miniştrii-subsecretari de Stat d-nii: prof. Alex. Marcu, al Propagandei Naţionale; general av. Jienescu, al Aerului; Titus Dragoş, al Romînizării, colonizării şi inventarului; Mircea Vulcănescu, al finanţelor; prof I C. Petrescu, al Cultelor şi Culturii Naţionale; general C. Z. Vasiliu şi Petre Strihan, al Internelor; comandantul militar al Capitalei gen. Const Nicolescu; membrii Corpului Diplomatic d-nii: Baron Manfred von Killinger, ministrul Germaniei; Kioshy Tsutsni, ministrul Japoniei; Contele de Casa Rojas, ministrul Spaniei; Eduard Hj Pilan, ministrul Finlandei; Fernando Ou[...]rin de Oliveira de Bastos, ministrul Portugaliei; Branco Benzon, ministrul Croaţiei; consilier Gerbore [...] Legaţiei Italiene; precum şi d-nii: [illegible], Negel, administratorul Domeniilor Coroanei; general Alfred Gerstenberg, şeful misiunii aviatice germane; Amiral Tilleson; consul general Weissenhof, colonel dr. Spalke, ataşatul militar al Germaniei; Kolhammer, consilier de legaţie Klugkist; secretar de legaţie von Mirbab dela legaţia germană; Boladjieff, prim secretar de legaţie al Bulgariei; Juan Manuel del Aldee, ataşatul de presă al Spaniei; Protich, ataşatul de presă al Bulgariei; Rosado, ataşatul comercial al Spaniei; general von Mann; Alexiandru Bădăută, secretarul general al ministrului Propagandei naţionale; colonel Gelep, secretarul general la ministerul Internelor; Alex. Vaida-Voevod; G[...] Ionescu-Siseşti; Pan Halippa; general Nic Pălăngeanu, prefectul Poliţiei Capitalei; general Stroe dela Casaţie şi justiţie militară; general Atanase Trincu comandantul pieţii; gen Cameniţă; colonel Diaconescu, directorul general al Siguranţiei Statului; directorul general Eugen Cristescu; Emil Vîntu prim-preşedintele al trib. Ilfov; consilierul de Curte Gh Păduraru, primul procuror al tribunalul Ilfov; dr. Walter Hoffmann; prof C. Rarincescu; consilierii Păcuraru şi Hill dala preşedinţia Consiliului; prof. Vermeulen; dr. Daniel; Raliu Georman secretarul general al Prefecturii Poliţiei; colonel Turtureanu dela cabinetul d-lui vice-preşedinte al Consiliului; Mircea Cristescu, sub şeful protocolului Preşedinţiei etc.

Deasemenea au fost prezenţi colaboratorii cei mai apropiaţi ai Guvernatorului Transnistriei, prefecţii de judeţele şi directorii Guvernămîntului; colonel Pompiliu Georgescu, prefectul judeţului Tiraspol; colonel Ve[...]cescu prefectul judeţului Odesa; Gherman Pintea, primarul oraşului Odesa; colonel Popescu Corbul, prefectul judeţului Ribniţa; col. V Nica prefectul jud. Balta, Leonida Pop, prefectul judeţului Berezovca; Const Bolintineanu, prefectul judeţului Ananiev, etc.

Acum un an

Patrulăm spre Odesa

continuare din pag. 3-a

cise:

Atenţiune! Lansăm torpila!

O clipă mai tîrziu sgomotul uriaş al proectilului care pleacă se uneşte cu furia valurilor ce se lovesc în urmă.

— Lovit! anunţă timonierul.

Silueta vasului vizat se apleacă un moment într'o parte şi dispare apoi în valuri. Totul se petrece în mai puţin de răstimpul unui minut.

— Maşinile înapoi toată viteza! răsună la comandă vocea locotenentului.

Ne retragem în adevăr cu toată viteza. Abia acum şi-au dat seama bolşevicii că vasul din urmă a dispărut.

Ei deschid un foc viu asupra micului nostru vas. Oh! Ce incertă ţintă pe o mare semi-agitată.

Şi 'n timp ce proectilele lor cad la întîmplare băeţii noştri îşi freacă bucuroşi palmele.

— Am executat misiunea în condiţiuni excelente şi am torpilat un convoi inamic! este raportul pe care comandantul vedetei îl înaintează a doua zi superiorilor săi.

N. Săftoiu

13 Septembrie 1941.

Folklor transnistrian

Frunzişoară popuşoi

Frunzişoară popuşoi,
Ne-a făcut maica pe doi:
Unu Mercuri, altu — Joi
Şi-a umplut ţara cu noi.

Frunzişoară grîu-secară
S'a pornit maica prin ţară
Să ne strîngă grămăjoară.
Grămăjoară nu ne-a strîns
S'a pus jos şi ne-a mai plîns;
Da străini noi am rămas
Numai negri pe obraz.

Bună-i chita pin'străini
Bună-i, bună şi 'nezoasă
Şi la mijloc veninoasă.
Decît, maică, prin străini
Mai bine maică'ntre schini.
Toată ziua m'aş umbri
Şi noaptea m'aş hodini

Pelin beau, pelin mănînc,
Pe pelin sara mă culc.
Dimineaţa cînd mă scol,
Toate oasele mă dor.

ODESA

(continuare din pag. 3-a)

ţă şi de luptă tuturor acelora cari în lupta sfîntă împotriva bolşevismului, ne-au adus bucuria mîndriei desrobirei şi titlul de glorie al Neamului Romînesc,

„Trăiască Armata Romînă.

„Trăiască Regele Mihai I.

„Trăiască Mareşalul Antonescu.

„Trăiască aliaţii noştri şi marea armată a Fuehrerului Adolf Hitler“.

NOTE.

Gospodarul din Orhei

de D. Iov - Bibl. „Sentinela“

Cîntăreţul plaiurilor basarabene, d. D. Iov, închină ţinutului dintre Prut şi Nistru, un mănunchiu de povestiri, scrise în timpul refugiului, în care se oglindeşte sufletul înfrînt al romînului neaoş, despărţit de fraţii lui de sînge.

Ţeama deportării, perspectiva Sibirului se frînge în faţa dîrzeniei şi credinţii romîneşti:

— *„Apoi, domnule, di asta nu mi-i frică mie, că din neamu meu o mai fost pe - acolo (în Siberia) şi dac'o vrut Dumnezău s'o întors tot de unde a plecat“*, răspunde basarabeanul Grigore Plămădeală ameninţărilor ruseşti.

„Păţaniile caporalului Sava“ de Elie Buinea—Bibl. „Sentinela“ Nr. 12.

Două poveşti din viaţa grănicerilor de pe malul Nistrului, viaţă întîmpinată la orice pas de ispita banului şi de perspectiva trădării.

„Păţaniile caporalului Sava“ şi ale „Sergentului Dragomir“ cuprind pagini de dureroasă şi pilduitoare osîndă dumnezeiască a celor ce-şi uită îndatoririle ce au către ţară.

Bujorul, povestiri de Valeriu Măgureanu Bibl. „Sentinela“ Nr. 13.

D. Valeriu Măgureanu un sensibil reprezentant al scrisului nostru de elită, ne înfăţişează un mănunchiu de legende care-i desvăluiesc minunatul dar de povestitor.

„Bujorul“, „Trei sfaturi“, „Răsplata milei“, „De ce nu sunt oamenii bogaţi?“ etc., sunt povestiri presărate cu pilde şi învăţături, cari fac din cartea d-lui Valeriu Măgureanu o lucrare accesibilă şi recomandabilă tuturor.

TRANSNISTRIA DE TOTDEAUNA

VOEVOZI MOLDOVENI
STĂPÎNITORI AI CETĂȚII OLBIA

Incă din secolul al XIII, Genevezii sunt cunoscuți ca stăpîni ai unor cetăți depe litoralul Mării Neagre și Mării de Azov. Curajoși și intreprinzători, ei sunt printre cei dintîi care se incumetă să-și desfacă mărfurile pe litoralul veșnic cutreerat de popoare și seminții barbare in continuă frămîntare și lupte fără de sfîrșit. In scriptele comerciale ale acestor negustori s'au găsit mărturii, pentru noi foarte prețioase, care dovedesc că mozaicul de popoare de pe litoralul Pontului Euxin nu era lipsit de numeroase elemente romînești.

Pe timpul lui Petru Vodă-Aron, genovezii stăpîneau și Oceacovul, cetatea de pe litoralul Mării Neagre, mai bine zis de pe limanul comun pentru Bug și Nipru.

Pe ruinele unei cetăți vechi, frații Senarega construesc o cetate nouă pe care o numesc Ilex sau Lerici și in jurul căreia s'a strîns apoi o populație cosmopolită: Moldoveni, Greci, Armeni, Tătari, și s'a clădit un tîrgușor vioiu pentru schimb de mărfuri și comerț. Aici se desfăcecu mărfurile aduse pe mare din Grecia, Asia, Caucaz și Africa sau pe Bug și Nipru, dela Kiew și Leningrad: deasemenea și comerțul cu robii prinși cu arcanul de Tătari in „Stepea Pustie“ și in regiunile mărginașe cu ea ale Rusiei, Ucrainei și Moldovei.

In anul 1455, cad pradă Tătarilor, 14 Moldoveni, pe care ii cumpără frații Senarega și-i ascund în cetate, cerind pentru eliberarea lor dela domnul Moldovei 3400 de galbeni. Domnul Moldovei nu s'a grăbit cu banii, suma părîndu-i prea mare, ci a trimic 60 de ostași Romîni, din Cetatea Albă, travestiți în pescari, să pescuiască în apele limanului in fața Cetății și să pîndească momentul potrivit pentru eliberarea fraților robiți.

Interzierea Domnului Moldovei a ingrijorat pe genovezi, însă n'au bănuit nimic asupra celor 60 de oameni care pescuia în liman. Intr'o zi la un semn dat Moldovenii inchiși în cetate s'au răsvrătit, i-au îmbrîncit pe paznici și au descuis porțile: Ostașii romîni travestiți în pescari au intrat în cetate, au desarmat pe genovezi, pe unii chiar i-au ucis, i-au rănit pe frații Senarega și i-au trimis legați la Cetatea Albă.

Iată cum a ajuns Petru-Vodă-Aron stăpîn al Cetății Lerici și Domn al ținutului dintre mare, Nistrul inferior și Bug. Genovezii amenințau cu războl, însă Domnul Moldovei le-a răspuns că de se vor ridica contra lui, îi va izgoni din toate cetățile de pe litoralul mării și din tîrgurile Moldovei. Aron-Vodă s'a îngrijit mult de Cetatea pe care a întărit-o și mai bine și s'a servit de ea contra Tătarilor în tot timpul domniei.

După moartea lui Aron-Vodă cetatea Lerici și regiunea ei au trecut în stăpînirea lui Ștefan cel Mare. Aceasta, îngrijorat de hotarul dela Răsărit, amenințat de Tătari, caută să-și facă prieteni și în Taurida. Urmărind acest scop, Domnul Moldovei ia de soție, în a doua sa căsătorie, pe Maria de Mangup, sora regelui Alexie, căruia mai tîrziua îi trimete ostași romîni să-l ajute în lupta contra Turcilor. Aceștia însă cuceresc în 1475 Caffa, Mangup și Lerici, schimbînd în 1942 numele acesteia din urmă în Ozu, romînește Vozia sau Olbia.

Așa s'a terminat pentru o epocă numai, dominația politică romînească la gurile Bugului și Niprului, unde pînă azi, elementul romînesc continuă să existe.

Dr. Ilie Zaftur.

Romînii de peste Nistru

A apărut, cu titlul de mai sus, o interesantă lucrare a d-lui N. P. Smochină, cuprinzînd prezentarea istorică-geografică a ținutului dintre Nistru și Bug.

Urme netăgăduite de existența elementului daco-roman peste Nistru, viața romînească din Ucraina — care nu se deosebia cu nimic de acea din Moldova, limba romînească păstrată din cele mai vechi timpuri, sunt mărturii prezentate pe bază de documente în lucrarea d-lui N. P. Smochină, care aduce o reală contribuție la cunoașterea Transnistriei.

Voevozi ctitori peste Nistru

GHEORGHE DUCA-VODĂ
„DOMN AL MOLDOVEI ȘI-AL UCRAINEI“

de Prof. D. MUNTEANU-RAMNIC

Dela o vreme, așa și-a zis *Gheorghe-Vodă Duca*, cum scrie și'n letopisețul vremii: *„Duca-Vodă stăpînia, Domn cu trei tuiuri* (trei cozi de cal steag). *Scrie-și numele: Duca Voevoda, Domn Țării Moldovii și Ucrainii. Și viind în scaun la Iași, era tuturor cu bine, fiind, și el din boeri de țară domnit, cît nimeni nu se plîngea, nici de-o strîmbătate. Era de moșie din țara grecească Rumele* (Rumelia) *și de copil viind aicia în țară și luîndu-l Vasilie-Vodă* (Lupu) *în casă au slujit și la alți domni, pînă au ajuns la boerie mare. Și însurîndu-se aicea, au luat o fată a Doamnei Dabijoaie* (din familia Buhuș) *și au fost vistiernic mare la Dabija-Vodă* (Istrate), *care, dacă au murit, Vizirul și alte capete, la Țarigrad, au îmbrăcat pe Duca cu caftan de domnie“*. Tot așa semnează el acte domnești, hrisoave, din care unul, către un hatman căzăcesc, l-a publicat mai de mult, *d. Nic. Smochină*, actualul președinte al comitetului fraților transnsitrieni: *Io Duca Voevod și Domn al Moldovii și al Țării Ucrăinii“*, la care adaogă d. Smochină: *Odată cu cedarea Ucrainei imbucătățite, lui Gheorghe Duca-Vodă, elementul romînesc de dincolo de Nistru crește. Dădea mare grijă nouei provincii, pustiită de atîtea răsboaie și — cel dintîiu — caută să o populeze și face toate orînduielile ca deplin stăpîn“*. Și tot astfel îl intitulează pe Duca-Vodă și Ene Drăghinici, locțiitorul lui din Ucraina, dela cele două reședințe cu case noi domnești, *Țicănouca* (pe Nistru, in dreptul Sorocii) și *Nimerov* pe Bug, într'un interesant document, în care zice: *„Din însărcinarea prea luminatului Domn Voevod și Gospodar al Pămînturilor Moldovenești și al Pămînturilor Ucrainiene, cu invoirea a însuși Cezarului Porții Otomane...“*

*

Iar acelaș letopiseț de mai sus ne deșiră oarecum și firul istoric: *„Cazacii din Ucraina închinîndu-se sub stăpînirea Turcilor, au dat hătmania țării căzăcești în seama Ducăi-Vodă și i-au mai dat un tuiu și buzdugan de hătmaniu Ucrainei“*. Fapt e că Ucraina Sudică revenise Porții Otomane, printr'un tratat, după moartea viteazului Hatman Bogdan Hmilnițchi, răsculat contra Polonilor. După o scurtă încercare cu un fiu al lui Hmilnițchi, Poarta încredință această parte din Ucraina lui Duca-Vodă, timp de 3 ani (1681-1683).

De cîtă încredere se bucura la turci, se vede și din cele 4 domnii, trei în Moldova (1665-1666, 1668-1672, 1678-1684) și una în Muntenia (1674-1678). Și nu trebuie să ne mire acest fapt, odată ce mai tîrziu, în vremea atît de greșit numită „a Fanarioților“, va domni vrednicul Constantin-Vodă Mavrocordat de 10 ori în ambele principate.

Căsătorindu-se Duca-Vodă, cum am văzut, cu Anastasia Buhuș-Dabija, el devenea pămîntean, după obiceiul țării, cum se întîmplă și cu alții și alte familii străine, în primul rînd cu Cantacuzinii, deveniți apoi partid boieresc naționalist.

*

Drept e c'a știut să se impuie, dela o vreme fiind strașnic respectat înăuntru și'n afară. Ctitor de locașuri sfinte, în strînse legături cu mari chiriarhi din Răsărit, deveni curînd un ocrotitor al ortodoxiei și protagonist în lupta contra catolicismului. *„Bogat, evlavios și mult jertfitor pentru cele sfinte“* il

(Continuare în pag. [illegible]-a)

DIN VIAȚA ȘI OBICEIURILE
ROMANILOR DE PESTE NISTRU

Peste apele Nistrului nostru bătrîn se întinde între Marea Neagră și vechea graniță a Poloniei stepa fară capăt, vechia regiune a Oceacovului, pînă la Bug și dincolo de acest rîu, pînă la Nipru.

Bogată în pășuni roditoare aproape ca Bărăganul nostru, această stepă este legată de sufletul nostru, de oarece în largul ei se găsesc peste 800.000 de Romîni, îngrămădiți prin sațe.

Romînii de peste Nistru, ca și Romînii din celelalte părți, sunt agricultori; negustori și breslași între ei nu se găsesc aproape de loc. Pe malul Nistrului, care din fața Hotinului și pînă la Marea Neagră, e locuit aproape numai de Romîni, ei se ocupă și de vierit, și acum vre-o 20—30 de ani înapoi ei erau singurii locuitori, care aveau vii și știau să le lucreze. Probabil că ei au fost cei dintăi, care au dus vița de vie paste Nistru.

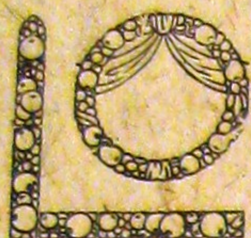
Inalți la statură, voinici, deștepți, Romînii de peste Nistru au ceva din vitejia, din frumusețea și din mîndria strămoșilor noștri. Sunt foarte îndrăzneți și se cred superiori tuturor popoarelor care conlocuesc cu ei peste Nistru. Au conștiința clară că ei sunt cu totul de alt neam decît conlocuitirii lor, se numesc „Moldovenii“, de neam cu cei din Moldova“, cum îi numesc ei pe frații lor din Basarabia, amintind prin această vremurile, cînd granița Moldovei era la Nistru. Ca și Moldovenii din Basarabia sub regimul rusesc, Romînii de peste Nistru erau considerați ca foarte buni ostași, și regimentele de cavalerie rusească, precum și garda imperială, erau formate în cea mai mare parte din ei.

Romînca de peste Nistru este, cum a fost și în Basarabia, păstrătoarea limbei, datinelor și credințelor strămoșești. Bune gospodine, muncitoare, femeile își caută de case, de lucrurile lor casnice, făcute de mîna lor. La ele vei vedea aceeași curățenie, aceeași „casă mare“ cu lăicere romînești în teanc, cu prosoape la icoane, și adeseaori o vezi cu furca 'n brîu ca și pe tablourile lui Grigorescu. Femeile mai în vîrstă, în gubernia Chersonului, pînă astăzi poartă în cap turbane înalte, acoperite cu naframa aldă, așa cum abișnuit în Bucovina și'n alte părți ale Romîniei.

Toate încercările Rușilor de a desnaționaliza prin biserică, școală, armată și administrație această ramură a neamului nostru, n'au avut succes; și pe malul Nistrului și pe malurile Bugului în regiunea Voznesencului, unde am avut ocazia să călătoresc la 1916, vorbesc aceeași limbă moldovenească, împestrițată pe alocurea cu mai multe cuvinte rusești, decît în Basarabia. Uneori te miri cum ei, înconjurați de străini, și-au putut păstra limba atît de bine, care conține cuvinte vechi, dispărute în Basarabia și în Moldova. Asa, în locul cuvîntului „armă“ sau „pușcă“ (în Basarabia) în regiunea Tiraspolului pînă astăzi se întrebuințează cuvîntul cronicarilor noștri „sîneț“.

Nu încape nici o îndoială că Romînii de peste Nistru sunt descendenții celor mai energice puteri ale neamului nostru, cărora le era strîmt acasă și care căutau să-și desfașoare energiile lor în largul stepei de peste Nistru.

ȘTEFAN CIOBANU
Prof. univ. București

VIAȚA TRANSNISTRIEI

PUNEREA PIETREI FUNDAMENTALE A CATEDRALEI „DESROBIRII“ DIN RÎBNIȚA

Se împlinește anul de cînd cea dintîi biserică din nordul Transnistriei a fost scoasă din ruine și sfinținiduse s'a redat spre folosința norodului însetat după mîngîierea dumnezeiască.

Aceasta este biserica din Rîbnița, din care cei fără D-zeu făcuseră local de petreceri.

Alături de această biserică, pînă mai ieri dăinuiau sfidătoare niște ziduri neisprăvite. Erau încercările „consomoliștilor“ de a zidi un teatru și loc de petreceri pe ruinele unei alte umile biserici. Voiau un local mai larg pentru a-și desfășura nestingheriți orgiile. Urmele slabe ale bisericuței dispăruseră sub îngrămădirile de piatră.

Dumnezeu însă s'a îndurat de lacrimile creștinilor și le-a trimis mîntuirea. Locașul sfînt al bisericei nu l-a lăsat să fie pîngărit de păgîni.

De cu vară încă, s'a purces la curățirea locului, pentru ca la 6 Sept. 1942, cînd s'a împlinit un an dela înscăunarea administrației romînești din acest județ să nu mai rămînă urmă din ceace voiau să facă bolșevicii și să se poată face sfințirea locului unde urmează să se zidească catedrala „Desrobirei“. Din această zi au început săpăturile de temelie.

Tineretul Mareșalului la lucru

Asociația culturală a tineretului romînesc din Romînia, închinîndu-și toate strădaniile ei în slujba Mareșalului, punînd legămînt sacru că va lupta din răsputeri pentru a ajuta și desăvîrși opera măreață a Conducătorului statului și cu cei puțini veniți din țară, o organizație județeană a acestei asociații, cu scopul de a lupta pentru unificarea sufletească a Romînilor de pretutindeni, iar printre operele ce și-a propus a înfăptui această asociație este și ridicarea unei catedrale mărețe, aici pe malul stîng al Nistrului, care să stea mărturie peste veacuri, a vredniciei romînești.

Această hotărîre a început a fi realizată datorită sprijinului administrației romînești în fruntea căreia stă Domnul Profesor GH. ALEXIANU Guvernatorul Transnistriei, reprezentat în județul nostru prin D-l Colonel Constantin D. Popescu Corbul.

Zi de sărbătoare

Ziua de 6 Oct. 1942, va rămîne pe veci înscrisă în analele Rîbniței ca o zi de mari înfăptuiri.

In această zi s'a pus piatra fundamentală a catedralei „DESROBIRII“ cu hramul sfinților Impărați învingători CONSTANTIN ȘI ELENA.

Istoria are asemănările ei. După cum Impăratul Constantin, prin Cruce a învins pe păgîni, tot astfel armatele noastre prin Cruce și pentru cruce luptă în răsăritul sălbatec. Iată de ce, Romînii se grăbesc să dureze biserici și mînăstiri. Slujba de sfințire a temeliei s'a săvîrșit de Părintele Protoereu Ion Apostol înconjurat de un sobor de 6 preoți.

Mulțimea adunată a ascultat cu multă cucernicie Sf. Slujbă la care corul A. C. T. R. a dat răspunsurile.

Cu binecuvîntarea preoților, s'a dat apoi citire actului depus la fundamentul noului locaș de închinăciune, care are următorul cuprins:

„In numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh Amin.

Astăzi 6 Octombrie 1942;

Sub Domnia glorioasă a M. S. Regelui Mihai I, al tuturor Romînilor;

Conducător al Statului Romîn, fiind Dl. Mareșal Ion Antonescu—Reîntregitor și Desrobitor de Neam;

Guvernator al Transnistriei fiind Dl. Prof. G. Alexianu și

Prefect al Județului Rîbnița, fiind Dl. Colonel Const. D. Popescu Corbul, Cavaler al Ordinului Mihai Viteazul—ctitorul de onoare al Catedralei ce se ridică.

S'a pus piatra fundamentală a nouei Catedrale numită a „Desrobirii“ cu hramul „Sf. Impărați Constantin și Elena“, din orașul Rîbnița-Transnistria.

Această biserică se zidește din inițiativa „Asociației Culturale a Tineretului Romînesc“, al cărei președinte pe toată Țara, este tînărul și energicul magistrat Dl. Vintilă Economu Corbul.

Catedrala „Desrobirii“ va rămîne în veci mărturie de iubire de Patrie a ostașilor și a întreg tineretului romîn, cari în anul crucial 1941, n'au pregetat a intra în luptă în războiul sfînt pentru Cruce și Neam.

După cum ostașii Sf. Impărat Constantin, prin Cruce au învins, tot așa ostașii viteazului între viteji, Mareșal Ion Antonescu, prin Cruce au învins fiara roșie apocaliptică a iudeo-comunismului.

Dumnezeu cel Atotputernic să ajute la terminarea acestei monumentale opere, semn al Stăpînirii veșnice a moldovenilor de aici, urmași ai oștenilor lui Ștefan cel Mare și sfînt și ai lui Duca Vodă. Să rămîie semn veșnic al desrobirii Transnistriei și al frăției moldovenilor de pe amîndouă malurile bătrînului Nistru, fluviu ce a curs și curge pe pămînt romînesc“.

Apoi părintele Apostol, a implorat ajutorul Domnului, întru săvîrșirea deplină a operei ce începe astăzi.

Domnul Ioan Oșianu, din partea A.C.T.R. a rostit o scurtă cuvîntare, arătînd că tineretul romîn de astăzi, înțelege să depună a muncă fără preget în slujba neamului și Conducătorului, pentru a desăvîrși opera măreață întreprinsă de acest deschizător de drumuri noui.

Un jurămînt și o rugăciune.

A fost un moment de pioasă și cutremurătoare reculegere cînd D-l. Colonel *Constantin D. Popescu Corbul Prefectul* județului s'a ridicat și într'o înălțătoare ținută a declarat că fiind unul care-și pune întreaga putere de muncă în slujba D-lui *Mareșal Ion Antonescu*, Conducătorul Statului Romîn, va ști să susțină acțiunea tineretului romînesc.

Și înălțînd glasul a jurat:

„Nu voi înceta munca, pînă cînd nu voi vedea terminată această Catedrală. Așa să-mi ajute Dumnezeu“. Și făcîndu-și semnul sf. cruci a zis un „Doamne Ajută“.

SFINȚIREA FABRICII DE ZAHĂR DIN BERȘAD.

Duminică 11 crt., a avut loc sfințirea și inaugurarea fabricii de zahăr din Berșad, în vederea nouei campanii de fabricație.

Au participat la această solemnitate, d-nii: Alex. Cojocaru Subprefectul jud. Balta, Florin Bunea pretorul Raionului Berșad, dr. Chirgan medicul primar al jud. Balta, N. Roibu ad-torul fabricii, cu d-na; ing. șef Igor Poddubnei, cpt. Ionescu, cpt. Dumitrescu, lt. Grigorescu, slt. Lupașcu și toți funcționarii și lucrătorii fabricii.

Slujba de sfințire a fost oficiată de doi preoți.

A urmat o masă comună la care a vorbit d. N. Roibu, *amintind vremurile de acum un an în urmă cînd a venit la conducerea fabricei. Mulțumește tuturor pentru munca depusă, pentru conștiinciozitatea în această muncă și pentru încrederea ce i-au arătat lucrătorii, răsplătindu-i astfel strădaniile.*

„Astăzi, în pragul unui serios examen îndemn pe toți să depună ca și în trecut toate stăruințele, toată priceperea și toată conștiința, pentru ca fabrica de zahăr din Berșad să fie prima din Transnistria. Sunt sigur că vom reuși aceasta“.

A vorbit apoi d. subprefect Alex. Cojocaru. D-sa, recomandă tuturor să aibă încredere în reprezentanții administrației romînești, veniți aici cu frățească dragoste să repare și să repună în funcție tot ceeace bolșevicii au distrus în retragerea lor.

Ca reprezentant al d-lui col. V. Nica—prefectul județului — d-sa îndeamnă pe toți la muncă serioasă, pentru a dovedi că înțeleg importanța timpurilor actuale, cînd romînii mai luptă încă pentru salvarea credinții și pentru asigurarea păcii și vieții liniștită într'o Europă Nouă.

„D. col. V. Nica prefectul județului, ca reprezentant al căruia mă aflu astăzi aici, vă cunoaște sufletele și stă alături de Dumneavoastră, promițîndu-vă că va face tot ce i stă în putință pentru a vă răsplăti munca și dragostea cu care îmbrățișați toate marile înfăptuiri de vieață nouă“.

Solemnitatea s'a terminat cu aclamații pentru M. S. Regele Mihai I, Mareșal Ion Antonescu — Desrobitorul, prof. Gh. Alexianu-Guvernatorul Transnistriei și col. V. Nica — Prefectul jud. Balta.

ȘTIRI-COMENTARII

15.000.000 oameni *Aceasta este cifra care reprezintă totalul pierderilor de oameni, — prizonieri, răniți și morți — suferite de Rusia Sovietică dela începutul răsboiului și pînă astăzi.*

Cu toată aproximația acestei cifre, dacă raportăm la populația existentă a Rusiei la începutul răsboiului—posibilitățile ei de material omenesc, ne putem prea bine da seama că pierderile suferite sunt exact jumătate din efectivul pe care l-ar fi putut ridica în timp de răsboi.

Astăzi Rusia a chemat sub arme ultimele efective militare compuse din tineretul bolșevic dar nu va putea înlocui pierderile oamenilor cari aveau experiența răsboiului. Astfel, în privința elementului uman bolșevicii sunt într'un greu impas și numai astfel se explică desele apeluri pe care le fac pentru creiarea celui de al doilea front.

La Stalingrad Luptele dela Stalingrad continuă cu aceiași îndîrjire. Trupele germane au reușit să ocupe puternic fortificata uzină **„Baricada roșie“** și-și concentrează atacul asupra celuilalt punct încă apărat cu înverșunare de bolșevici, uzina **„Octombrie roșu“**.

In momentul de față situația la Stalingrad a bolșevicilor este cît se poate de critică. Se observă din partea lor semne de oboseală, iar cît privește majoritatea uzinelor și industriilor pe care le are Stalingradul, ele se află acum în mîinile trupelor germano-romîne.

In această situație rezistența Stalingradului se poate înumăra în zile.

Reducerea vîrstei de recrutare în St. Unite Statele Unite cunosc și ele din plin marile greutăți ale războiului. Astfel o măsură care a fost luată de curînd este aceia ca tinerii care n'au împlinit încă vîrsta de 18 ani să apară în fața comisiilor de recrutare.

Precum se vede, d. Roosvelt este hotărît cu orice preț să-și apere propriile-i dorințe răsboinice, cu prețul vieții micilor Yan Kei.

Se pare însă că aprigul președinte va trebui să sufere nu chiar cu multă ușurință răsbunarea mamelor americane, care după cum se știe sunt ceva mai războinice decît omul cu baston ce-și poartă bătrînețele pe aleile „Casei Albe“